

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС;
СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

УДК 347

DOI 10.36919/3041-1149(Print).6-7.2025.109-115

П. Ю. Кравчук,*кандидат юридичних наук, доцент,**декан юридичного факультету,**ПВНЗ «Європейський університет»**email: petro.kravchuk@e-u.edu.ua***ORCID 0000-0003-4246-974X;****Т. В. Гарасім,***здобувач ступеня доктора філософії,**ПВНЗ «Європейський університет»**email: Lawofficebbc@gmail.com***ORCID 0009-0006-2006-330X****ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ
ВІД ПРОМИСЛОВОГО ШПИГУНСТВА:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ**

У статті здійснено комплексне дослідження комерційної таємниці як окремого інструменту бізнес-операцій, що забезпечує ефективне функціонування економічної системи. Актуальність наукового дослідження викликана рядом недоліків нормативно-правової бази та потребою в розробці та запровадженні ефективної програми заходів щодо захисту комерційної таємниці від незаконного її використання як результату промислового шпигунства.

Метою наукової статті є здійснення правового аналізу особливостей захисту комерційної таємниці в разі здійснення промислового шпигунства в Україні. У статті охарактеризовано систему нормативно-правового регулювання забезпечення захисту комерційної таємниці в Україні та визначено цілі промислового шпигунства з метою незаконного заволодіння комерційною таємницею. Проаналізовано основні способи захисту комерційної таємниці від промислового шпигунства. Сформульовано висновки та пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового захисту комерційної таємниці.

У статті обґрунтовано потребу у визначенні комерційної таємниці як об'єкту захисту прав інтелектуальної власності, що може становити інтерес для промислових шпигунів.

Зроблено висновок, що неправомірне використання відомостей, які становлять комерційну таємницю, варто вважати недобросовісною конкуренцією та може захищатись у судовому порядку.

Досліджуючи міжнародний досвід захисту комерційної таємниці, виявлено, що охорона комерційної таємниці, залежно від правової системи, підпадає під загальні правила захисту від недобросовісної конкуренції або унормовується спеціальними нормами, які захищають комерційну таємницю в цивільному чи кримінальному праві.

Ключові слова: інтелектуальна власність, секрети промислового виробництва, комерційна таємниця, промислове шпигунство, недобросовісна конкуренція.

Постановка проблеми. Вторгнення Росії в нашу державу й окупація частини території України створило ряд важливих правових проблем захисту прав власності й інтелектуальної власності фізичних та юридичних осіб. Під час бойових дій збільшилась кількість випадків незаконного заволодіння комерційною таємницею, що може становити серйозну економічну проблему для бізнесу та безпеки й економічної безпеки держави загалом. У воєнний час

набирає особливої ваги потреба в дослідженні проблем захисту комерційної таємниці, що може стати суттєвим важелем у боротьбі з ворогом на економічному фронті. Особливо в період, коли бізнес-середовище сконцентроване на виробництві товарів спецпризначення. У більшості країн світу інститут захисту комерційної таємниці розвивався та трансформувався в мирний час і загалом сконцентрований на заохоченні до правомірної правової поведінки та носить превентивний характер. У сучасних умовах Україна вимушена швидкими темпами адаптувати своє законодавство до нових реалій, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До питання захисту комерційної таємниці в своїх дослідження звертались ряд вітчизняних і міжнародних науковців, а саме: В. Алієва-Барановська, Г. Андрощук, О. Гомотюк, І. Зайцева-Калаур, Т. Сліпченко, О. Сіренко, О. Тугарова, О. Шепета.

Захист прав інтелектуальної власності, що перешкоджає промислому шпигунству, став об'єктом дослідження науковців А. Баррачіні, Ю. Муравської, Ю. Тауман, М. Чечерського та інших.

Невирішені раніше проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень присвячених питанню захисту права на комерційну таємницю та протидії промислому шпигунству, ряд питань теоретико-правового характеру залишаються невирішеними й потребують адаптації до умов воєнного стану.

Метою статті є проведення комплексного аналізу теоретико-правового захисту комерційної таємниці від проявів промислового шпигунства. Для досягнення поставленої перед собою мети варто виконати ряд завдань: дослідити систему нормативно-правового регулювання забезпечення захисту комерційної таємниці в Україні; розмежувати права інтелектуальної власності, що охороняються патентним правом та захищаються як комерційна таємниця; виділити особливості захисту права на комерційну таємницю від проявів промислового шпигунства; сформулювати висновки та пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового захисту комерційної таємниці.

Виклад основного матеріалу. Як за часів холодної війни між Америкою та СРСР, так і після розпаду Радянського Союзу військове шпигунство було важливим елементом військової та економічної розвідки. Важко переоцінити цей напрям розвідки в сучасних реаліях, коли Україна самовіддано боронить свої території від російського агресора. Наразі потрібно створити захищені умови для підприємств, які працюють на оборону держави, особливо в тих випадках, коли виробництво пов'язане з використанням комерційної таємниці, витікання інформації про яку може становити загрозу для цілісності держави. Надійний захист комерційної таємниці на підприємствах, не пов'язаних з обороноздатністю України, допоможе залишатись їм конкурентоспроможними в агресивному воєнному середовищі. Отже, інформація, яка дає змогу підприємству ефективно конкурувати з іншими підприємствами, є «комерційною таємницею», має комерційну цінність і потребує захисту. Так, комерційну таємницю, зокрема, використовують під час виготовлення ударно-розвідувальних безпілотників «Довбуш Т10» та двигунів до військової техніки Baykar, які збирають на українських підприємствах [1].

Основними засобами щодо отримання інформації, що може становити комерційну таємницю, недобросовісними конкурентами є підкуп працівників чи вербування співробітників підприємства, які мають доступ до комерційних таємниць.

М. Ciecierski у своєму науковому дослідженні виділяє два способи ведення російського промислового шпигунства на міжнародному ринку: 1) вербування російських мігрантів, які вже працюють у міжнародних корпораціях для промислового шпигунства; 2) кіберзлочинні дії шпигунів [2].

У нашій державі питання захисту комерційної таємниці та захист від виявів недобросовісної конкуренції врегульовує Конституція України [3, ст. 31–32, 34, 41–42, 54], Цивільний кодекс України [4, ст. 505], Господарський кодекс України [5, ст. 155, 162], закони України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [6], «Про захист економічної конкуренції» [7], «Про інформацію» [8], Паризька конвенція про охорону промислової власності [9], Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (розділ 7 «Захист нерозкритої інформації») [10], Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», що регламентує питання неправомірного збирання, розголошення та використання комерційної таємниці (Глава 4) [6].

Зазначимо, що в Україні відсутній спеціальний закон, який би унормовував захист комерційної таємниці. Ця сама думка існує в науковому дослідженні Т. Сліпченко, який акцентує увагу на відсутності «спеціального нормативного акта, який регулював би відносини, що виникають із приводу комерційної таємниці, неповнота та невідповідність правових норм, які регулюють однакові суспільні відносини, породжують проблемні питання у правозастосовній діяльності» [11, с. 85].

Зауважимо, що в Європейському Союзі (далі – ЄС) також відсутнє спеціальне законодавство, яке унормовує захист прав на комерційну таємницю. Захист прав на комерційну таємницю базується на загальних принципах захисту, що застосовуються у всіх державах-членах ЄС і в кожній окремій країні ЄС. Так, Г. Андрощук, наголошує, що комерційна таємниця чи секрет виробництва у Великій Британії, Італії, Латвії, Румунії, Словаччині, Словенії, Фінляндії, Франції вважається об'єктом захисту прав інтелектуальної власності [12, с. 57].

З огляду на положення визначених в Угоді ТРІПС [10] можемо виокремити поняття комерційної таємниці. У широкому розумінні комерційну таємницю можуть становити будь-які важливі для підприємства й установи дані: креслення, компіляції даних, методи, пристрої, програми, процеси, список фактичних потенційних клієнтів і постачальників, техніка, формули, шаблони. На основі проведеного аналізу чинного міжнародного законодавства, що унормовує охорону прав на комерційну таємницю, В. Алієва-Барановська та О. Сіренко дійшли висновку, що відсутнє чітке розмежування інформації, віднесеної до комерційної таємниці та дій, що не є привласненням комерційної таємниці, зокрема «легалізації» зворотної розробки в галузі інформаційних технологій [13, с. 146].

Зауважимо, що основними характеристиками комерційної таємниці є:

- *таємність* (інформація не повинна бути відомою широкому колу осіб);
- має становити *комерційну цінність*;
- її власник повинен дбати про збереження інформації в таємниці (*конфіденційність договорів*).

Ці характеристики широко застосовуються як в Україні, так і в світі. Враховуючи специфіку комерційної таємниці як об'єкта захисту прав інтелектуальної власності, суди застосовують саме перелік чинників для визначення того, чи інформація є комерційною таємницею, чи ні. Звертаємо увагу, що цей перелік носить не виключний характер, що може застосовуватись для двоякого тлумачення та привести до протилежних висновків. Цей перелік містить такі дані:

- економічна цінність інформації для бізнесу та конкурентів;
- ступінь поширення інформації серед співробітників та осіб, залучених до виробництва;
- чи відома інформація за межами підприємства;
- чи вживаються заходи для охорони таємної інформації та які саме;
- вартість зусиль прикладених власником комерційної таємниці для її отримання;
- доступність комерційної таємниці стороннім особам.

Дотримуємося думки, що захищати комерційну таємницю потрібно в разі, якщо: секретна інформація стосується виробничого процесу або винаходу, оскільки готовий продукт може захищатись як винахід або корисна модель; комерційна таємниця, згідно із чинним законодавством, не підлягає патентуванню; може мати статус «цілком таємна» впродовж значного періоду часу (період охорони патенту); установа розпочала процес патентування, але ще не отримала патент. Ці причини захисту комерційної таємниці є економічною підставою для підвищеного інтересу малого та середнього бізнесу й можуть становити інтерес для промислових шпигунів.

Промислове шпигунство – це один із найпоширеніших методів привласнення чужої комерційної таємниці. Воно належить до зовнішніх загроз розголошення комерційної таємниці. Зовнішні загрози найчастіше охоплюють корпоративне шпигунство за участю професійних злочинців, націлених на заволодіння конкретними технологіями, проведення хакерських атак, крадіжки портативних носіїв інформації та техніки, зламу коду доступу, дизайну продуктів, що виділяють ці продукти серед інших учасників цивільно-правового обороту, списки клієнтів, комерційні плани підприємства, вплив на співробітників з метою розголошення інформації про компанію, що може становити комерційний інтерес.

На думку І. Зайцевої-Калаур, «суб'єкт господарювання повинен самостійно подбати про захист комерційної таємниці, застосувати технічні засоби захисту комерційної таємниці, використовувати перевірені інформаційні системи, ліцензійні програми забезпечення тощо» [14, с. 115].

Окрему увагу Ю. Муравська звертає на те, що менеджери, користувачі, та ІТ-фахівці повинні усвідомлювати, що бізнесова інформація має бути надійно захищена, а можливі способи отримання незаконного доступу до конфіденційних даних повинні бути вчасно виявлені й усунуті [15].

Жорстка конкуренція на зовнішньому та внутрішньому ринку виробників товарів і послуг призвела до зростання випадків незаконного заволодіння інформацією, що може становити комерційну таємницю, виробниками-аутсайдерами. Глобальна конкуренція стала поштовхом до зростання випадків промислового шпигунства. Комерційна таємниця отримала статус «високоцінних активів», які можна використовувати самостійно та продавати зацікавленим особам. Підприємства, що застосовують високі технології, вимушені ретельно оберігати свої комерційні таємниці, щоб залишатись конкурентоспроможними.

Цю саму причину називають фахівці, аналізуючи зростання випадків промислового саботажу та шпигунства. Комерційна таємниця може бути втрачена, якщо будуть відсутні надійні заходи захисту, які охоплюють захист працівників, партнерів, інформації, розміщеної на вебсайті та електронних системах зберігання інформації, що належать чи використовуються підприємством.

В умовах зростання затратності дослідження, результати якого можуть містити комерційну таємницю, та вдосконалення результатів такого дослідження, викрадення комерційної таємниці набуває все більшого значення. А. Bargachina та Y. Tauman вважають, що у випадках, коли визначена потенційна вартість секретів виробництва (комерційної таємниці), це може становити додаткову загрозу для власника такої інформації з боку промислових шпигунів. У такому разі рекомендовано вжити додаткові заходи захисту об'єктів прав інтелектуальної власності [16]. Типовою відповіддю на промислове шпигунство є використання більш надійних способів захисту комерційної таємниці. Підприємства не шкодують коштів на такі методи захисту та щорічно витрачають додаткові кошти на їхнє поліпшення. Сюди входять складні паролі, різноманітні засоби захисту, сканування відбитків пальців і сітківки ока, запрограмовані картки й інтернет-блокатори, які допомагають більш надійно захищати комерційні таємниці та блокувати доступ до них у разі загрози. Усі ці методи безпеки захищають комерційні таємниці від нерозголошення стороннім особам.

Жоден нормативно-правовий акт національного законодавства прямо не врегульовує комерційну таємницю. Натомість окремі положення національного та міжнародного законодавства врегульовують передачу інформації, що становить комерційну таємницю, її обсяг і відповідальність за її розголошення.

Незайвим буде проаналізувати причини розголошення співробітниками комерційних таємниць. Так, О. Тугарова та О. Шепета виділяють такі причини розголошення співробітниками комерційних таємниць [17, с. 87]:

- язикатість, яка часто стає наслідком вживання алкоголю та спілкуванням у дружніх компаніях (32 %);
- прагнення заробити гроші (навіть у неправомірний спосіб) (24 %);
- відсутність чи неналежна робота служби безпеки підприємства (14 %);
- звичка ділитися досвідом, давати поради, що залишилась у спадок з радянських часів (12 %);
- безконтрольний доступ до інформаційних джерел і копіювальної техніки на підприємстві (10 %);
- психологічні конфлікти між працівниками та керівництвом (8 %).

Розголошення комерційної таємниці третіми особами часто класифікують як деліктні зобов'язання. Саме тому важливо чітко розібратись, які саме дії є порушенням права на комерційну таємницю. Власник інформації, що становить комерційну таємницю має право на захист її від несанкціонованого розголошення та використання її особою, яка набула комерційну таємницю за допомогою шахрайства, крадіжки або порушила зобов'язання щодо конфіденційності.

До заборонених дій відносять отримання та використання комерційної таємниці й розголошення їх третій особі без відповідних повноважень. Випадкове розголошення комерційної таємниці чи розголошення комерційної таємниці з необачності можуть класифікувати як непромислове шпигунство. Не є правомірним отримувати або використовувати комерційну таємницю, яка отримана неправомірно, забороненим способом, унаслідок чияїсь необережності чи обману. Передчасне розголошення комерційно цінної інформації, зокрема ноу-хау, може завдати суттєвої шкоди бізнесу або бути поштовхом для її захисту за допомогою реєстрації патенту або промислового зразка. Винахід чи промисловий зразок може зберігатись як комерційна таємниця до моменту, коли його запатентують чи зареєструють як промисловий зразок. У разі коли підприємство випадково розголошує свою комерційну таємницю, це може стати суттєвою перепорою під час оформлення патенту чи промислового зразка та негативно вплинути на конкурентоспроможність підприємства.

Висновки. Підсумовуючи все вищезазначене, дійшли висновку, що доцільно в Україні ухвалити спеціальний нормативно-правовий акт, який би комплексно врегульовував питання захисту комерційної таємниці; уніфікував стандарти охорони та правового захисту комерційної таємниці; посилив відповідальність за розголошення конфіденційної інформації, зокрема й співробітниками або особами, які підписали угоду про нерозголошення таємниці; посилити відповідальність за заволодіння комерційною таємницею в протиправний спосіб: унаслідок крадіжки, промислового шпигунства, хабарництва тощо. Для зменшення кількості правопорушень, пов'язаних із розголошенням комерційної таємниці, буде не достатньо лише створення спеціального нормативно-правового акта або внесення змін до чинного національного законодавства, зусилля мають прикласти й самі представники бізнесу: ретельно добирати персонал, який має доступ до комерційних таємниць, здійснювати планові й позапланові перевірки службою безпеки підприємства, посилити ступінь захисту доступу до даних, що зберігаються на комп'ютері та інших носіях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. На українському фронті тестують новий дрон «Довбуш» / Уніан. 2022. URL : <https://www.unian.ua/weapons/dron-dovbush-shcho-ce-za-ukrajinskiy-bezpilotnik-yogo-harakteristiki-12090378.html> (дата звернення: 17.12.2024).
2. Ciecierski M. Szpiegostwo przemysłowe opanowało cyberprzestrzeń / InteriaBiznes. 2016. URL : <http://biznes.interia.pl/wiadomosci/news/szpiegostwo-przemyslowe-opanowalo-cyberprzestrzen,1885978,4199> (дата звернення: 17.12.2024).
3. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.12.2024).
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435. *Офіц. вісник України*. 2003. № 11.
5. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2310> (дата звернення: 17.12.2024).
6. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 06.06.1996 № 236/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 17.12.2024).
7. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> (дата звернення: 17.12.2024).
8. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 17.12.2024).
9. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text (дата звернення: 17.12.2024).
10. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) від 06.12.2005. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text (дата звернення: 17.12.2024).
11. Гомотюк О., Сліпченко Т. Генезис правового регулювання відносин у сфері захисту комерційної таємниці. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 3. С. 82–86.
12. Андрощук Г. Правова охорона комерційної таємниці в країнах Європейського Союзу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 6. С. 49–58.

13. Алієва-Барановська В., Сіренко О. Порівняльна характеристика комерційної таємниці в законодавстві іноземних країн та міжнародному праві. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 4. С. 135–149.
14. Зайцева-Калаур І. В. Організаційно-правові процедури забезпечення охорони та захисту комерційної таємниці суб'єкта господарювання. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 4. С. 110–115.
15. Муравська (Якубівська) Ю. Є. Тенденції розвитку промислового шпигунства у світі. *Ефективна економіка*. Дніпропетровськ : ДДАТУ, 2017. № 1. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5383> (дата звернення: 17.12.2024).
16. Barrachina A., Tauman Y. Entry and espionage with noisy signals: Games and economic behaviour. *Elsevier*. 2014. № 83. P. 127–146.
17. Тугарова О. К., Шепета О. В. Організаційно-правові питання захисту комерційної таємниці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. С. 85–88.

REFERENCES

1. Na ukrainskomu fronti testuiut novyi droUnian [On the Ukrainian Front, a new drone «Dovbush» is being tested] / UNIAN, n «Dovbush». 2022. URL : <https://www.unian.ua/weapons/dron-dovbush-shcho-ceza-ukrajinskiy-bezpilotnik-yogo-harakteristiki-12090378.html> [in Ukrainian].
2. Ciecierski, M. (2016). Szpiegostwo przemyslowe opanowalo cyberprzestrzen [Industrial espionage has mastered cyberspaces] / InteriaBiznes. URL : <http://biznes.interia.pl/wiadomosci/news/szpiegostwo-przemyslowe-opanowalo-cyberprzestrzen,1885978,4199> [in Polish].
3. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku [The Constitution of Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
4. Tsyvilnyi kodeks Ukrayiny [The Civil Code of Ukraine]. *Ofits. visnyk Ukrainy – Offic. Bulletin of Ukraine*. 2003. № 11 [in Ukrainian].
5. Hospodarskyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy [Economic Code of Ukraine : Law of Ukraine] vid 16.01.2003 № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2310> [in Ukrainian].
6. Pro zakhyst vid nedobrosovisnoi konkurentsii : Zakon Ukrainy [On Protection against unfair competition : Law of Ukraine] vid 06.06.1996 № 236/96-VR. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
7. Pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii : Zakon Ukrainy [On protection of economic competition : Law of Ukraine] vid 11 sichnia 2001 r. № 2210-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> [in Ukrainian].
8. Pro informatsiiu : Zakon Ukrainy [On information : Law of Ukraine] vid 02.10.1992 № 2657-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> [in Ukrainian].
9. Paryzka konventsiiia pro okhoronu promyslovoi vlasnosti vid 20 bereznia 1883 roku [Paris Convention on Industrial Protection of March 20, 1883]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text [in Ukrainian].
10. Uhoda pro torhovelni aspekty prav intelektualnoi vlasnosti (TRIPS) [Agreement on Trade Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS)] vid 06.12.2005. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text [in Ukrainian].
11. Homotiuk, O. & Slipchenko, T. (2018). Henezys pravovoho rehuliuвання vidnosyn u sferi zakhystu komertsii noi taiemnytsi [Genesis of legal regulation of relations in the field of trade secret protection]. 3, 82–86 [in Ukrainian].
12. Androshchuk, H. (2012). Pravova okhorona komertsii noi taiemnytsi v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Legal Protection of Commercial Secrets in the European Union countries]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*. 6, 49–58 [in Ukrainian].
13. Aliieva-Baranovska, V. & Sirenko, O. (2020). Porivnialna kharakterystyka komertsii noi taiemnytsi v zakonodavstvi inozemnykh krain ta mizhnarodnomu pravi [Comparative characteristics of commercial secrecy in the legislation of foreign countries and international law]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnih sprav – Scientific Bulletin of Dnipro State University of Internal Relations*. 4, 135–149 [in Ukrainian].

14. Zaitseva-Kalaur, I. V. (2018). Orhanizatsiino-pravovi protsedury zabezpechennia okhorony ta zakhystu komertsii noi ta iemnytsi subiekta hospodariuvannia [Organizational and legal procedures for ensuring the protection and protection of commercial secrecy of an entity]. *Aktualni problemy pravoznavstva – Actual Problems of Legal Science*. 4, 110–115 [in Ukrainian].

15. Muravska (Yakubivska), Y. (2017). Tendentsii rozvytku promyslovoho shpyhunstva u sviti [The trends of industrial espionage development in the world]. *Efektivna ekonomika – Effecti e economy*. Dnipropetrovsk : DDATU. 1. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5383> [in Ukrainian].

16. Barrachina, A. & Tauman, Y. (2014). Entry and espionage with noisy signals: Games and economic behaviour. *Elsevier*. 83, 127–146 [in English].

17. Tuharova O. K. & Shepeta, O. V. (2018). Orhanizatsiino-pravovi pytannia zakhystu komertsii noi ta iemnytsi [Organizational and legal issues of protecting commercial secrecy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*. 85–88 [in Ukrainian].

P. Yu. Kravchuk, T. V. Harasim. PROTECTION OF COMMERCIAL SECRETS FROM INDUSTRIAL ESPIONAGE: THEORETICAL AND LEGAL FOUNDATIONS

In the article carries out a comprehensive study of trade secrets as a separate tool of business operations, ensuring the effective functioning of the economic system. The relevance of the scientific research is caused by a number of shortcomings of the regulatory framework and the need to develop and implement an effective program of measures to protect trade secrets from their illegal use as a result of industrial espionage.

The purpose of the scientific article is to conduct a legal analysis of the features of trade secret protection in cases of industrial espionage in Ukraine. The article characterizes the system of regulatory and legal regulation of ensuring the protection of trade secrets in Ukraine and identifies the goals of industrial espionage for the purpose of illegal appropriation of trade secrets. The main methods of protecting trade secrets from industrial espionage are analyzed. Conclusions and proposals for improving the regulatory and legal protection of trade secrets are formulated.

The article substantiates the need to define trade secrets as an object of intellectual property rights protection, which may be of interest to industrial espionage.

It is concluded that the improper use of information constituting a trade secret should be considered unfair competition and can be protected in court.

Investigating the international experience of trade secret protection, it was found that the protection of trade secrets, depending on the legal system, falls under the general rules of protection against unfair competition or is regulated by special rules protecting trade secrets in civil or criminal law.

Keywords: intellectual property, industrial secrets, trade secret, industrial espionage, unfair competition.